

A kurzus kódjai: BBN-FIL-211.02, BMA-FILD-211.02, BBV-020.211
A kurzus címe: Korai görög filozófia
A kurzus címe (angolul): Early Greek philosophy
A kurzus előadója: Bene László
A kurzus helye és ideje: SZE: 08:30-10:00, MŰK 4/i.ép I.em 129
Dátumok: szeptember 10 és 17 (szeptember 24-én azt óra elmarad); október 1, 8, 15 és 22; november 5, 12, 19 és 26; december 3 és 10.

Kurzus előfeltétele(i): ---

A jegyszerzés módja(i), értékelés:

Akik az órát filozófia képzés (BA specializáció, minor, MA) részeként veszik fel, a Filozófiatörténet I. teljes vizsgatematikájából vizsgáznak (Platón-dialógusokból is!). Azok a hallgatók, akik az előadást közismereti tárgyként végzik el, csak a Szókratész előtti filozófusokból vizsgáznak.

Követelmények: A vizsgajegyzék tételeinek alapos feldolgozása, a történeti és fogalmi összefüggések elsajátítása. **Látogatásköteles óra, max. 3 alkalommal lehet hiányozni!** A félév során az anyagból **4 alkalommal az előző héten jelzett időpontban röpdolgozatot** írunk, melyre a KRS egy-egy kijelölt fejezete alapján lehet felkészülni. **A jegyszerzés feltétele legalább 3 röpdolgozat megírása.** A vizsgaidőszakban 4 kisesszéből álló ZH-t írunk. A kurzusra kapott osztályzatot az órai **röpdolgozatok (40%)** és a vizsgaidőszakban írt **ZH (60%)** adják ki.

Kurzus leírása, tematikája:

A Kr. e. 6. század középső harmadától a kisázsiai görögök között egyes gondolkodók újszerű, egymással versengő elgondolásokkal álltak elő a mindenség eredetére és szerkezetére vonatkozóan. A filozófusok következő nemzedékei a megismerés lehetőségét, az isteni jellemzőit, az ember természetét és rendeltetését, az állami közösség rendjét, és a létező, mint olyan logikailag belátható sajátságait sorra vizsgálódás tárgyává tették. E viták során megjelentek a formalizált bizonyítás kezdeményei is. Az 5. század közepétől jelentek meg a szofisták, akik hozzászóltak filozófiai jellegű – például nyelvelméleti, ismeretelméleti, metafizikai és etikai – kérdésekhez, de elsődleges céljuk inkább gyakorlatinak mondható: egy új nevelési módszert dolgoztak ki, mely lehetővé teszi az érvényesülést a magánéletben és a politikában. A kurzuson megvizsgáljuk a korai görög filozófusok elméleteit Thalészról Szókratészig (beleértve a szofisták teóriáit), rekonstruálni próbáljuk a filozófiai diskurzus kialakulásának folyamatát, és megismerkedünk a töredékesen fennmaradt szövegek értelmezésének módszereivel.

Kurzushoz tartozó kötelező irodalom:

A preszókratikus filozófia általános, nagy vonalakban jellemzett fejlődésén túl, a preszókratikus filozófusok közül, G.S. Kirk, J. E. Raven és M. Schofield *A preszókratikus filozófusok* c. kötetéből (Atlantisz, Budapest 1998, a preszókratikus filozófusok neve után zárójelben a Kirk-Raven-Schofield kötet oldalszámait adjuk meg) részletesen elsajátítandó:

mílétozsi Anaximandrosz (157-219. old.)

kolophóni Xenophánész (245-271. old.)

epheszoszi Hérakleitosz (271-316. old.)

eleai Parmenidész (353-385. old.)

eleai Zénón (385-406. old.)

akragaszi Empedoklész (407-460. old.)

klazomenai-beli Anaxagorász 503-547. old.)

szamoszi Melisszosz (553-568. old.)

Az atomisták: mílétozsi Leukipposz és abdéri Démokritosz (569.-610. old.)

Steiger K. (szerk.), *A szofista filozófia* c. kötetből (Atlantisz, Budapest 1993): Prótagorász töredékei, Gorgiász töredékei, Antiphón töredékei, az Anonymus Iamblich, továbbá a pszeudo-Arisztotelész: *Melisszosz, Xenophánész, Gorgiász* c. műből a Gorgiász-szakasz.

A szofistákhoz tankönyvként használható: G.B. Kerferd, *A szofista mozgalom* (Osiris, Budapest, 2003).

Xenophón: *Emlékeim Szókratészről* (több kiadás, pl. Európa, Budapest 1986).

Platón: *Szókratész védőbeszéde, Euthüphrón, Lüsziisz, Gorgiasz, Menón, Phaidón, A szofista, Az állam* V-VII. könyv.